

Posudek oponentky bakalářské práce

Autorka: Olga Diatlova

Studijní program: Specializace v pedagogice (Bc. učitelství)

Studijní obor: Výtvarná tvorba se zaměřením na vzdělávání

Ruský jazyk se zaměřením na vzdělávání

Téma: Несклоняемое препозитивное определение в текстах из области заботы о здоровье в русско-чешском сопоставительном плане

Vedoucí práce: PhDr. Jindřich Kesner, CSc.

Téma posuzované bakalářské práce je věnováno jednomu z diskutovaných problémů současné teoretické a empirické lingvistiky – nesklonnému prepozitivnímu přívlastku. V existujících pracích není jednoznačná odpověď na otázky týkající se způsobu rozlišování, klasifikace nesklonných prepozitivních přívlastků. Na to na základě prostudovaných a analyzovaných zdrojů upozorňuje i autorka bakalářské práce. Z toho důvodu je třeba ocenit pokus studentky porozumět jednotlivým aspektům problematiky, jež ani po několika desetiletích není vyřešená.

Struktura práce se odráží v *Obsahu* (str. 6), ve kterém je práce rozčleněna na *Úvod*, tři kapitoly, *Závěr* a *Přílohy*.

V *Úvodu* jsou zmíněny příčiny vzniku „терминов-дублетов“, doba objevení se odborných prací týkajících se otázky nesklonných přívlastků, upřesněna je terminologie, kterou používá autorka práce při pojmenovávání zkoumaných jednotek – „несклоняемые прилагательные“ a „аналитические прилагательные“ (str. 7). Je vysvětleno, proč jsou v práci zkoumány a porovnávány nesklonné prepozitivní přívlastky „из области здоровья и заботы о здоровье в русских и чешских текстах“ („Актуальность темы здоровья связана с тяжелой эпидемической ситуацией, начавшейся в 2020 году. В связи с коронавирусной инфекцией COVID-19 в **средствах** массовой информации стали часто использоваться неизменяемые прилагательные“), formulovány jsou cíle („выявить, в чем заключается различие у несклоняемых препозитивных определений из области здоровья в русском и чешском языках“ – str. 8), konkretizují se záměry (str. 8). Autorka v *Úvodu* kromě o teoretické části píše, že: „в практической части **проведено всестороннее** сравнение русских и чешских несклоняемых препозитивных определений, которые были найдены с помощью различных интернет-ресурсов, связанных с темой здоровья“ (str. 9).

První kapitola – *Теоретические основы изучения несклоняемых прилагательных* (str. 10–16) – je rozdělena na tři části. V první z nich se pod názvem *Несклоняемые*

прилагательные: идентификация понятия předkládá definice termínů – nesklonná (analytická) přídavná jména, jejich použití v prepozici a v postpozici, odlišnosti od skloňovaných přídavných jmen, odpověď na otázku o potřebě udělování jim pozornosti odborníků (Edberg); je zmíněna jejich polyfunkčnost, klasifikace na základě sémantiky, zařazen je konkrétní jazykový materiál (slova do roku 1980 – A. Brandner). Ovšem, jak upozorňují výzkumy z posledních let, tato kategorie slov je v současnosti velmi produktivní, což si vyžádalo pokračování výzkumů v této oblasti (Kesner, Kim, Edberg – str. 12).

Druhá část této kapitoly (1.2 – str. 13–14) se zabývá otázkou přejímání slov, jejich „osvojení“ v jazyce, čímž je vysvětleno rozšiřování zkoumané kategorie slov – nesklonných přídavných jmen, citována je především práce *Аналитические прилагательные и аналитизм в современном русском языке* (B. Ch. Edberg, 2014).

O pohledech lingvistů na projevy analytismu v ruském a českém jazyce se píše v následující části (1.3 – str. 14–16), uvedeny jsou „характерные для аналитизма факты и явления“ za pomoci prací Dedkovské (2011) a Brandnera (2001).

Druhá kapitola, jež je věnována přímo nesklonným prepozitivním přívlastkům (NPO), sestává ze dvou částí. V první z nich – *Характеристика НПО* (str. 17–18) je pozornost zaměřena na pohledy lingvistů na změny ve zkoumané kategorii slov v ruštině a v češtině – na zvyšování množství prepozitivních forem (J. Kesner a další), příznaky neshodných prepozitivních přívlastků (A. Gorbov), zmiňuje se vliv angličtiny na častější využívání neshodných prepozitivních přívlastků v ruštině a češtině, a také na objevování se v jazycích „разных форм конкуренции“ (Edberg, 2014).

V klasifikaci NPO (druhá část druhé kapitoly) se projevuje studentčino pozorné prostudování prací dr. J. Kesnera (str. 18–22).

Třetí kapitola – *Несклоняемые препозитивные определения в русско-чешском сопоставительном плане* (str. 22–63) – obsahuje poznatky autorky o použití neshodných prepozitivních přívlastků v „области здоровья и заботы о здоровье в русских и чешских текстах“. V první části (*Метод экцерпирования* – str. 22) je odůvodněna zvolená výzkumná metoda, je uvedeno kvantitativní složení dohledaných prepozitivních nesklonných přívlastků zařazených do kartotéky: „всего вошло 280 препозитивных неизменяемых прилагательных (140 русских и 140 чешских)“. Při členění nalezených jednotek do skupin se autorka přidržuje klasifikace dle práce *О неизменяемом препозитивном определении в русском и чешском языках* (J. Kesner a další).

V následující části třetí kapitoly je každá z představených klasifikací doplněna krátkým vysvětlením s uvedením zdrojů (str. 23–63). Grafy uzavírají každou část klasifikace a přinášejí komparativní analýzu ruských a českých slovních spojení.

V závěrečné části jsou shrnuty výsledky práce s odbornými výzkumy, předkládají se poznatky o jazykových jednotkách – neshodných prepozitivních přívlastcích, které jsou reflektovány ve třetí kapitole.

Do seznamu literatury jsou zahrnuty pouze ty zdroje, které byly v předložené práci použity.

Shrnutí:

Výběr tématu zvoleného k výzkumu, jak už bylo zmíněno, zasluhuje pozornost. Je třeba ocenit, že si studentka důkladně nastudovala odbornou literaturu, což se projevilo i ve struktuře práce a v jejím obsahu.

Zajímavé jsou poznatky o jazykovém materiálu uvedené ve třetí kapitole (využita byly metoda excerpce, kvantitativní a kvalitativní výzkum) – a také jeho členění.

Současně s tím lze v práci pozorovat určité přehlacení citacemi, uvedený praktický ilustrativní materiál (do třetí kapitoly) opakuje obsah použité literatury.

V práci se objevují některé chyby, zejména tyto:

„**Количество**“ – str. 29, 37, 47, 65.

„**Однако**, в последние три десятилетия в русском (и чешском) языке появилось большое количество неизменяемых определений, которые, в отличие от прежних заимствований, стоят в препозиции“ – str. 17 (chyba v interpunkci).

„Далее, исходя из обнаруженных сфер деятельности, были найдены остальные несклоняемые препозитивные определения“ – str. 22 (stylistická nepřesnost) a další.

Otázky k obhajobě:

1. V druhé kapitole jsou s odkazem na výzkum zmíněny objevené „разные формы конкуренции“, uvádějí se nemnohé příklady (v ruském jazyce) z použitého zdroje. Jakými příklady by bylo možné ještě doložit toto tvrzení? Objevuje se podobná „конкуренция“ v českém jazyce?

2. Jaké znáte projevy analytismu v morfologii současné ruštiny, kromě těch, o kterých je řeč v práci? Uveďte, prosím, konkrétní příklady.

3. Uveďte, prosím, příklady projevů analytismu v syntaxi ruského jazyka.

Navrhované hodnocení:

v Hradci Králové, 18. 5. 2021

doc. Galina Kosych, CSc.